

Εκπαιδευτικές εφαρμογές για τη διδασκαλία της νοηματικής γλώσσας ως πρώτη γλώσσα Γ' Δημοτικού

«Συνθέτοντας το πάζλ της γλώσσας μου:
από το Νόημα στην φράση,
από τη φράση στο κείμενο»

Σπυριδούλα Καρίπη

Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής Med
Υποψήφια διδάκτωρ ΠΔΜ

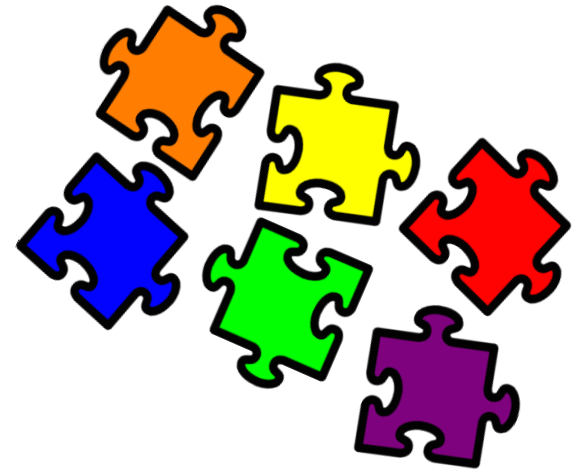

Σχεδίζω για όλους
Καθολικός Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Προσβάσιμου
ψηφιακού Εκπαιδευτικού Υλικού

Το έργο «Καθολικός Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Προσβάσιμου Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Υλικού» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5001313 υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» (ΕΣΠΑ 2014-2020) και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο – ΕΚΤ) και από εθνικούς πόρους.

«Συνθέτοντας το πάζλ της γλώσσας μου: από το Νόημα στην φράση, από τη φράση στο κείμενο»

Αφορά στην ανάπτυξη ειδικού εκπαιδευτικού υλικού για την
εκμάθηση της
Ελληνικής Νοηματικής Γλώσσας
στη Γ ' Δημοτικού

Το σκεπτικό του σχεδιασμού

- Υλοποίηση της Διεθνούς σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (Ν. 4074/11-4-2012)
- Αρχές του καθολικού σχεδιασμού για τη μάθηση (UDL)
- Αρχές της διαφοροποιημένης παιδαγωγικής προσέγγισης

Στόχος του εκπαιδευτικού υλικού

Η νοηματική γλώσσα → γλώσσα στόχος

- Η εκμάθηση και η απόκτηση μεταγλωσσικών γνώσεων στην ΕΝΓ
- Διευκόλυνση στον σχεδιασμό και την εφαρμογή εκπαιδευτικών πρακτικών με στόχο την δίγλωσση εκπαίδευση
- Η νοηματική γλώσσα δεν χρησιμοποιείται μόνον ως γλώσσα επικοινωνίας και διδασκαλίας αλλά και ως γλώσσα-στόχος που διδάσκεται και καλλιεργείται συστηματικά όπως η ομιλούμενη και γραπτή γλώσσα της κοινότητας των ακουόντων.
- Η σημαντικότερη διαφοροποίηση της δίγλωσσης προσέγγισης σε σχέση με τις προγενέστερες μεθόδους
- Έχει αναπτυχθεί με βάση τις αρχές και τους στόχους του αναλυτικού προγράμματος σπουδών ΕΝΓ του ΠΙ (2004)

Ειδικό Εκπαιδευτικό υλικό Ελληνικής Νοηματικής Γλώσσας

Χρησιμοποιείται η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε
στο ειδικό εκπαιδευτικό υλικό για την εκμάθηση της
Ελληνικής Νοηματικής
Γλώσσας (Α', Β' Δημοτικού)

Προδιαγραφές Προσβάσιμου Εκπαιδευτικού Υλικού

1. Η Διεπαφή

Η παρουσίαση της οθόνης

- η περιοχή παρουσίασης του γραπτού κειμένου
- η περιοχή παρουσίασης του νοηματικού κειμένου στη διεπαφή

The screenshot displays a video player interface. On the left, a document window shows text in Greek, including a list of professions and a list of sign language terms. On the right, a video player shows a man in a white shirt performing sign language. The video player has a progress bar at the bottom and a volume control icon. The document window has a toolbar at the top with navigation and search icons.

Κοίτα με! Κάτι σου λέω...
Ελληνική Νοηματική Γλώσσα για την Α΄ - Β΄ Δημοτικού
Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΗΣ ΧΕΙΡΟΜΟΡΦΗΣ | 1^η Υποενότητα
ΣΥΝΔΙΑΖΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΧΕΙΡΟΜΟΡΦΕΣ

Στόχοι - Άξονες περιεχομένου

1^η Υποενότητα

2^η Υποενότητα

3^η Υποενότητα

4^η Υποενότητα

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΣ ΧΡΟΝΟΣ: 2 διδακτικές ώρες.

Περιγραφή δραστηριοτήτων

Βήμα 1
Ο/η εκπαιδευτικός κουνώντας τα χέρια προσελκύει την προσοχή των παιδιών. Έπειτα παρουσιάζει στα παιδιά κάρτες με παράξενες εικόνες. Εάν υπάρχει διαδραστικός πίνακας, γίνεται προβολή των καρτών στον διαδραστικό πίνακα. Στις κάρτες αυτές απεικονίζονται:

- Ο κόκορας με το σαλάμι
- Ο γάδορος με τις εφημερίδες
- Το ψάρι με τα περιοδικά
- Ο βασιλιάς με τη σημαία
- Ο καρχαρίας με τις πατάτες
- Το παιδί με τις μπότες
- Ο ταχυδρόμος με το φάκελο
- Το πουλί με το ψωμί
- Ο μαθητής με τα βιβλία
- Το ρομπότ με τον καθρέφτη

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΕΙΚΟΝΕΣ-ΚΑΡΤΕΣ

ΝΟΗΜΑΤΑ ΕΙΚΟΝΕΣ ΚΑΡΤΕΣ

ΚΟΚΟΡΑΣ ΣΑΛΑΜΙ ΔΑΓΚΩΝΕΙ

ΓΑΪΔΑΡΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΚΡΑΤΑΕΙ-ΜΑΣΧΑΛΗ

ΨΑΡΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΡΑΤΑΕΙ-ΠΤΕΡΥΓΙΟ

ΒΑΣΙΛΙΑΣ ΣΗΜΑΙΕΣ ΤΕ-Β-ΚΕΦΑΛΙ

ΚΑΡΧΑΡΙΑΣ ΠΑΤΑΤΕΣ ΑΕΡΑ-ΔΑΓΚΩΝΕΙ

ΠΑΙΔΙ ΜΠΟΤΑ ΜΕΓΑΛΗ

ΠΟΥΛΙ ΨΩΜΙ ΤΡΩΕΙ

Προδιαγραφές του Εκπαιδευτικού Υλικού

2. Ανάπτυξη & χρήση αυθεντικών κειμένων της ΕΝΓ

α. Κριτήρια επιλογής των νοηματιστών

3. Η απόδοση των ελληνικών κειμένων στην ΕΝΓ

α. Η σχέση γραπτού και νοηματικού κειμένου

β. Κριτήρια επιλογής των νοηματιστών

γ. Μεθοδολογία απόδοσης των ελληνικών κειμένων στην ΕΝΓ

Μετεγγραφή στην ελληνική γραπτή γλώσσα

- Γλωσσήματα (glosses), ένας τρόπος καταγραφής του νοηματικού λόγου (Baker-Shenk, & Cokely, 1981, Baker, Van den Bogaerdre, Coerts & Woll, 1999).
- Κανόνες μεταγραφής

Βήμα 2

Ο/η εκπαιδευτικός παρουσιάζει στους μαθητές ένα βίντεο με μια συνταγή μαγειρικής. Οι μαθητές θα παρακολουθήσουν τις οδηγίες για την παρασκευή ενός κέικ.

ΣΥΝΤΑΓΗ ΜΑΓΕΙΡΙΚΗΣ

ΚΕΙΚ ΜΑΓΕΙΡΕΥΩ ΠΩΣ;

ΜΠΟΛ, ΠΡΩΤΟ (μετράει με τον αντίχειρα και τα δάκτυλα του άλλου χεριού) ΒΟΥΤΥΡΟ ΒΑΖΩ-ΜΕΣΑ.

(μετράει με τον αντίχειρα και τα δάκτυλα του άλλου χεριού) ΔΕΥΤΕΡΟ, ΖΑΧΑΡΗ ΠΟΤΗΡΙ ΓΕΜΑΤΟ-ΜΕΧΡΙ-ΕΠΑΝΩ-ΤΞ-Β ΠΟΤΗΡΙ-ΧΥΝΩ-ΤΞ-Ε. ΑΝΑΚΑΤΕΥΩ-ΜΙΞΕΡ.

(μετράει με τον αντίχειρα και τα δάκτυλα του άλλου χεριού) ΤΡΙΤΟ, ΑΥΓΑ 4 ΣΠΑΩ-ΑΝΟΙΓΩ-ΤΞ-Ξ-Ε. ΑΝΑΚΑΤΕΥΩ- ΜΙΞΕΡ.

(μετράει με τον αντίχειρα και τα δάκτυλα του άλλου χεριού) ΤΕΤΑΡΤΟ ΓΑΛΑ ΠΟΤΗΡΙ-ΧΥΝΩ-ΤΞ-Ε. ΑΝΑΚΑΤΕΥΩ-ΜΙΞΕΡ.

ΤΕΥΤΑΙΟ, ΠΕΜΠΤΟ (μετράει με τον αντίχειρα και τα δάκτυλα του άλλου χεριού), ΔΥΟ ΠΟΤΗΡΙΑ ΑΛΕΥΡΙ ΠΟΤΗΡΙ-ΧΥΝΩ-ΤΞ-Ε, ΠΟΤΗΡΙ-ΧΥΝΩ-ΤΞ-Ε. ΑΝΑΚΑΤΕΥΩ-ΜΙΞΕΡ.

ΜΠΟΛ ΕΚΕΙ ΕΤΟΙΜΟ. ΤΑΨΙ-ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΜΠΟΛ-ΧΥΝΩ-ΓΥΡΩ-ΓΥΡΩ-ΤΞ-Ε. ΤΑΨΙ ΦΟΥΡΝΟΣ ΠΟΡΤΑ-ΑΝΟΙΓΩ-ΤΞ-Σ ΤΨΙ-ΒΑΖΩ-ΤΞ-Ε, ΠΟΡΤΑ-ΚΛΕΙΝΩ-ΤΞ-Η-Σ. ΨΗΝΩ.

Απόδοση στα ελληνικά

Συνταγή μαγειρικής

Πως φτιάχνεται ένα κέικ;

Δομή Ειδικού Εκπαιδευτικού υλικού για την ΕΝΓ στη Γ ' Δημοτικού

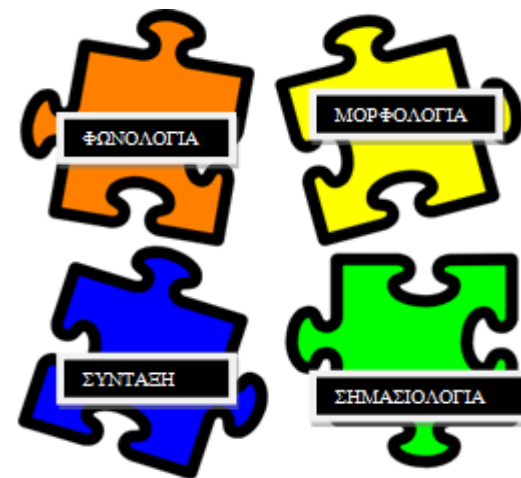
- Θεωρητικό πλαίσιο
 - Διδακτικά εργαλεία διαρθρωμένα σε (6) έξι ενότητες
- Κάθε ενότητα εμπεριέχει δύο υποενότητες
- Κάθε υποενότητα δομείται:
- ❖ Άξονες Περιεχομένου
 - ❖ Στόχους
 - ❖ Υλικά και μέσα
 - ❖ Προτεινόμενο διδακτικό χρόνο
 - ❖ Αναλυτική Περιγραφή δραστηριοτήτων

Οι ενότητες του Ειδικού Εκπαιδευτικού υλικού για την ΕΝΓ στη Γ' Δημοτικού

Αφορούν στη **Γραμματική** της ΕΝΓ και στη μελέτη των γλωσσολογικών κανόνων που την διέπουν.

Η γραμματική κάθε γλώσσας, νοηματικής ή ομιλούμενης, περιλαμβάνει τα εξής επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης: τη [φωνολογία](#), τη [μορφολογία](#), τη [σύνταξη](#) και τη [σημασιολογία](#).

Τα επίπεδα αυτά συνθέτουν το «πάζλ της γραμματικής»

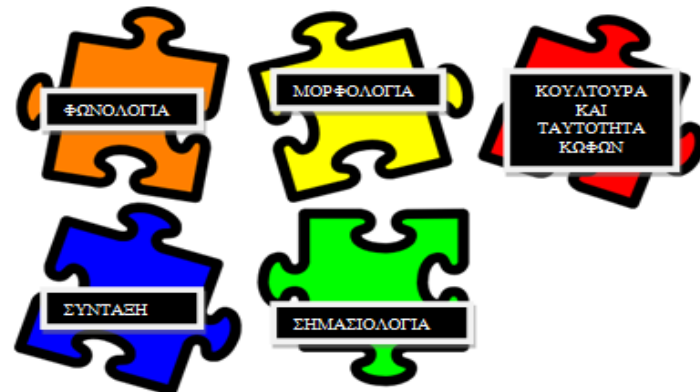

Οι ενότητες για την ΕΝΓ στη Γ' Δημοτικού

Συνθέτοντας το πάζλ της γλώσσας μου!!!!

Η δίγλωσση εκπαίδευση απαιτεί:

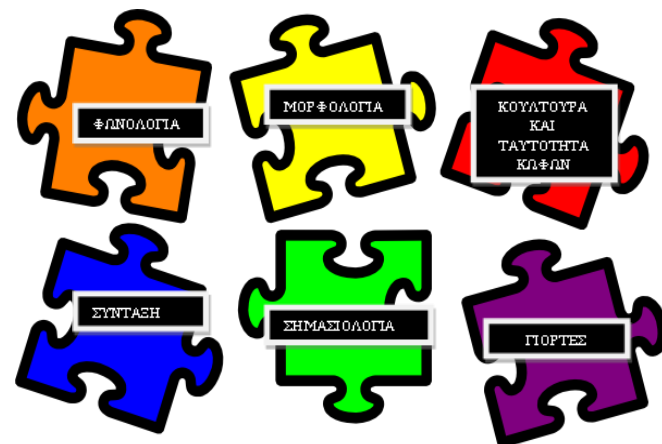
- την επαφή με κοινότητα και την κουλτούρα των Κωφών με στόχο την ανάπτυξη όχι μόνο της γλώσσας αλλά της ταυτότητας των Κωφών μαθητών.

Οι ενότητες για την ΕΝΓ στη Γ ' Δημοτικού

Συνθέτοντας το πάζλ της γλώσσας μου!!!

- Διδακτική προσέγγιση σημαντικών πολιτισμικών και θρησκευτικών γιορτών (Χριστούγεννα, Απόκριες, Πάσχα)
- Σχεδιασμένη και διαφοροποιημένη για τις εκπαιδευτικές ανάγκες των κωφών μαθητών.

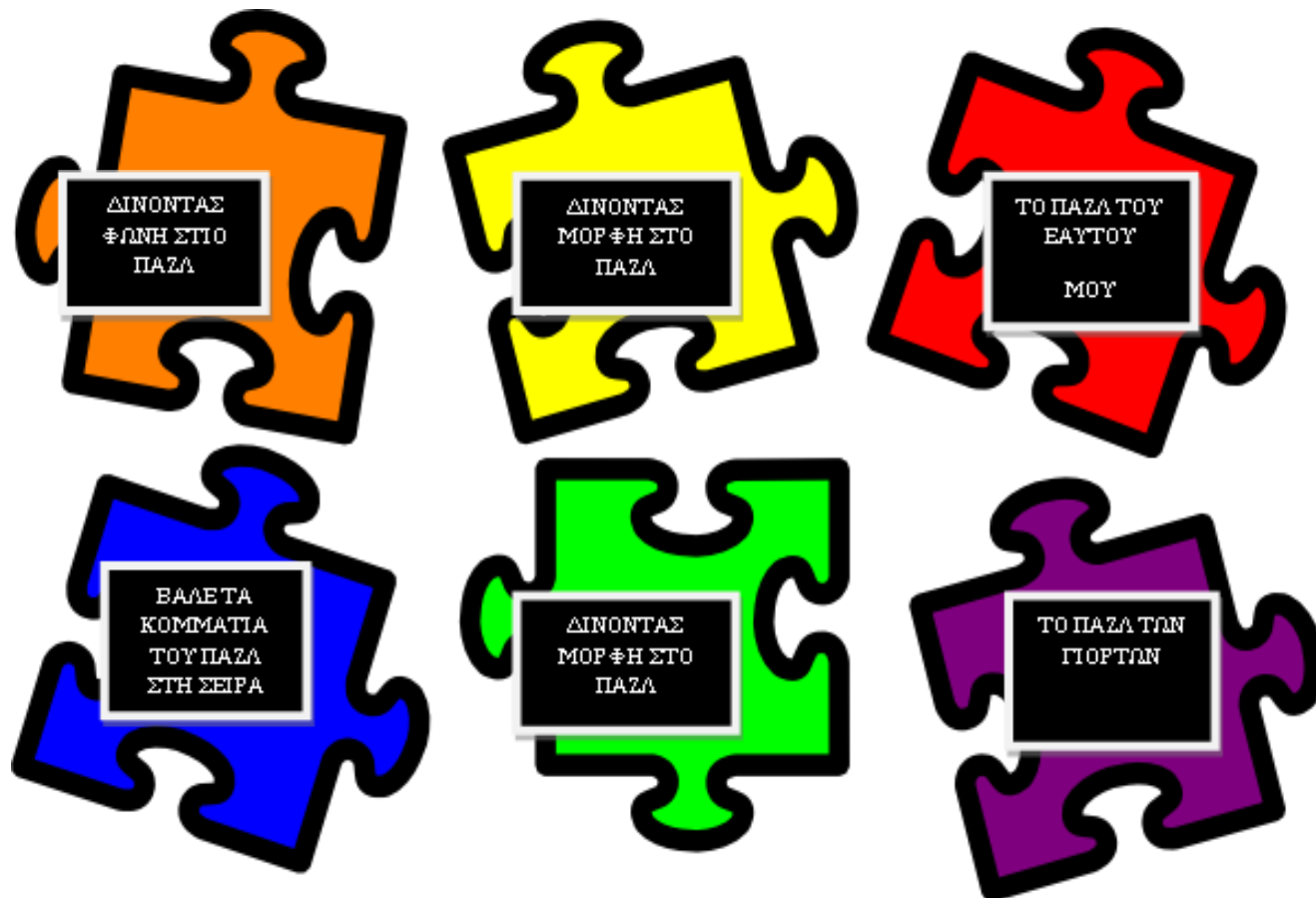
Εκμάθηση της ΕΝΓ στη Γ' Δημοτικού

«Συνθέτοντας το πάζλ της γλώσσας μου:
από το Νόημα στην φράση,
από τη φράση στο κείμενο»

Τα κομμάτια του πάζλ – οι ενότητες για την Γ' Δημοτικού:

- 1 ενότητα για τη φωνολογική δομή της ΕΝΓ με το τίτλο «Δίνοντας φωνή στο πάζλ»
- 2 ενότητες για τη μορφολογική δομή της ΕΝΓ με το τίτλο «Δίνοντας μορφή στο παζλ»
- 1 ενότητα για την συντακτική δομή της ΕΝΓ με το τίτλο «Βάλε τα κομμάτια του πάζλ στη σειρά»
- 1 ενότητα για τις γιορτές με το τίτλο «Το πάζλ των γιορτών»
- 1 ενότητα για επαφή με την κουλτούρα των Κωφών και διαμόρφωση ταυτότητας με τίτλο «Το πάζλ του εαυτού μου»

Εκμάθηση της ΕΝΓ στη Γ' Δημοτικού

Γενικοί Στόχοι: Άξονες Περιεχομένου

Αντιληπτική γλώσσα

Οι μαθητές/τριες:

- να αναπτύξουν στρατηγικές κατανόησης και ερμηνείας της δομής της ΕΝΓ,
- να κατανοούν, να βιώνουν και να εκτιμούν στοιχεία λογοτεχνίας και πολιτισμού των Κωφών,
- να κατανοούν την κοινωνική φύση της γλώσσας,
- να αντιλαμβάνονται πως η γλώσσα επηρεάζει τις στάσεις, τις αντιλήψεις και τις απόψεις μας για τον κόσμο,
- να κατανοούν και να προσεγγίζουν με κριτική σκέψη τις παρουσιαζόμενες πληροφορίες (ερωτήματα, υποθέσεις, εκτιμήσεις).

Γενικοί Στόχοι: Άξονες Περιεχομένου

Εκφραστική γλώσσα

Οι μαθητές/τριες:

- να δημιουργούν παρουσιάσεις και κείμενα στην ΕΝΓ για γνωστικούς, συλλογιστικούς, δημιουργικούς και πληροφοριακούς σκοπούς, απευθυνόμενοι σε διαφορετικά ακροατήρια,
- να αναλύουν και να εφαρμόζουν τους κανόνες της ΕΝΓ,
- να χρησιμοποιούν κατάλληλους τύπους και ύφος, κατάλληλους στυλιστικούς τρόπους για παρουσίαση θεμάτων, έκφραση ιδεών, σκέψεων, γνώσεων και συναισθημάτων στην ΕΝΓ,
- να διατυπώνουν ερωτήματα, υποθέσεις, ιδέες,
- να εργάζονται ερευνητικά πάνω στην ΕΝΓ.

Ως προς τα περιεχόμενα : ειδικοί διδακτικοί στόχοι

- Η κατανόηση της σπουδαιότητας της οπτικής επαφής και του βλέμματος
- Η εκμάθηση των αποδεκτών χειρομορφών καθώς και την κατηγοριοποίηση με βάση τις χειρομορφές
- Η καλλιέργεια κατηγοριοποίησης νοημάτων με βάση 4 βασικών παραμέτρων της ΕΝΓ (θέση, κίνηση, προσανατολισμός της παλάμης, κατεύθυνση)
- Η κατανόηση αλλαγής νοημάτων, τροποποιώντας στοιχεία όπως η θέση, η κίνηση, ο προσανατολισμός της παλάμης
- Η χρήση ενός ή δύο χεριών για την παραγωγή νοημάτων
- Ο τρόπος δημιουργίας σύνθετων νοημάτων
- Η εκμάθηση της λειτουργίας διαφορετικών κατηγοριών ρημάτων, ουσιαστικών, επιθέτων, αντωνυμιών, κ.α
- Η εκμάθηση των διαφορετικών τύπων ταξινομητών, τη λειτουργία τους και την σχέση τους με ρήματα κίνησης και θέσης ΕΝΓ
- Η κατανόηση και την χρήση της γραμμής του χρόνου στην ΕΝΓ
- Η εμπέδωση βασικών τύπων ερωτήσεων και τον τρόπο δήλωσης της άρνησης στην ΕΝΓ
- Η αναγνώριση συντακτικών δομών της ΕΝΓ
- Η κατανόηση των διαφορετικών τρόπων για τη δήλωση του υποκειμένου και του αντικειμένου μιας πρότασης στην ΕΝΓ (θεματοποίηση, στροφή σώματος, κ.α)
- Η εκμάθηση και την ανάλυση των συστατικών μερών προτάσεων στην ΕΝΓ

Και κάτι ακόμα....

Σπειροειδή διδασκαλία, κάποιες από τις παραπάνω ενότητες:

- Επανάληψη απο τις διδακτικές ενότητες του πολυμεσικού υλικού «Κοίτα με! κάτι σου λεω... Ελληνική Νοηματική Γλώσσα για την Α΄- Β΄ Δημοτικού» του ΙΕΠ (Καρίπη, 2015)
- Επανάληψη στις διδακτικές ενότητες της Δ΄ Δημοτικού, αυξάνοντας τον βαθμό δυσκολίας.

Ευχαριστώ θερμά...

Καρίπη Σπυριδούλα
skaripi78@gmail.com

<http://www.prosvasimo.gr/>

Σχεδίαζω για όλους
Κεθολικός σχεδιασμός και Ανάπτυξη Προσβάσιμου
Ψηφιακού Εκπαιδευτικού Υλικού